URESNIČEVANJE NAČEL SKUPNOSTNE SKRBI PRI DELU Z OSEBAMI PO HUDI POŠKODBI GLAVE

zarja

Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave Zarja
www.zavod-zarja.si

POSLANSTVO ZAVODA ZARJA

Zavod Zarja je namenjen osebam po nezgodni poškodbi možganov, njihovim svojcem in preventivnemu delovanju v širšem družbenem okolju. Dejavnost zajema dolgotrajno celostno rehabilitacijo glede na potrebe posameznika. Vključuje storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter omogoča življenje v bivalni skupnosti.
Naš cilj je doseči najvišjo možno kvaliteto življenja in aktivno vključevanje posameznikov v življenjsko okolje.

NAČELA DELA V ZAVODU ZARJA

V Zavodu Zarja smo predani zagotavljanju kvalitetnih skupnostno usmerjenih programov celostne rehabilitacije za osebe po poškodbi glave in njihove svojce.
Skozi svoje vsakodnevno delo skušamo uresničevati načela, ki temeljijo na razumevanju in spoštovanju želja in potreb, predvsem pa na ohranjanju dostojanstva posameznikov, ki so utrpeli poškodbo glave in njihovih družin.
Želimo ustvariti okolje, ki opolnomoča ljudi na njihovi poti k najvišji možni stopnji funkcionalne neodvisnosti in deluje v smeri izboljšanja kvalitete življenja.

SKUPNOSTNO SOCIALNO DELO Z OSEBAMI PO POŠKODBI GLAVE

Delo z osebami po poškodbi glave zahteva celostno obravnavo in aktivno vključevanje neposrednega socialnega okolja uporabnika. Težave s katerimi se srečujejo tako uporabniki, kot njihovi svojci in službe, ki se jih poslužujejo, so največkrat povezane z nezmožnostjo doseganja stanja pred poškodbo in visokih pričakovanj poškodovancev, saj gre za posameznike, ki so bili pred poškodbo aktivni člani družbe z že zastavljenimi življenjskimi cilji (študij, služba, kariera, medosebni odnosi,…).
Pomembna komponenta dela z uporabniki po poškodbi glave in njihovimi svojci je zgodnja demistifikacija diagnostike, simptomatike in samega hendikepa ter aktivno delovanje v smeri premikov moči od strokovnjakov k uporabnikom.
Vloga socialnega dela v okviru služb, ki se jih uporabnik poslužuje je zagovorniška in informativna ob sočasnem nudenju podpore tako uporabniku kot družini.
Naloga socialnega dela je oddaljevanje uporabnika od logike institucij, ki se osredotočajo na slabosti in deficite posameznika k poudarjanju prednosti in zmožnosti uporabnika ter njegovo opolnomočanje.

VLOGA VREDNOT PRI OBLIKOVANJU INDIVIDUALNEGA NAČRTA

Temeljna vrednota je vključevanje osebe s hendikepom v vse faze načrtovanja. Oseba s hendikepom je namreč tista, ki neposredno vpliva na spreminjanje lastnega in družbenega pogleda na hendikep.

METODA IZDELAVE INDIVIDUALNEGA NAČRTA ZA OSEBE PO HUDI POŠKODBI GLAVE

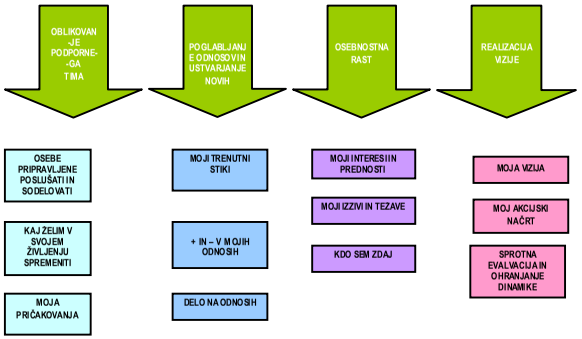

OSNOVNE INFORMACIJE O ZAVODU ZARJA

Zavod Zarja je bil ustanovljen leta 1993. V letu 1994 smo pridobili koncesijo za področje medicinske rehabilitacije, pozneje v letu 1998 pa še koncesijo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Danes imamo 3 enote, sprejmemo 43 uporabnikov, imamo 29 redno zaposlenih, 4 javne delavce, nekaj pripravnic ter številne prostovoljce.
Zavod Zarja ponuja dnevni program in program institucionalnega varstva. Celoten program, ki se izvaja v Zavodu Zarja sestavljajo storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, psihosocialna rehabilitacija, nevrofizioterapija, delovna terapija, zdravstvena nega, socialno pedagoški in specialno pedagoški program, obravnava v okviru socialnega dela ter program vseživljenjskega učenja.

POŠKODBE GLAVE

Posledice poškodb glave dobivajo vedno bolj alarmantne razsežnosti. Vzrok zanje ni le dejstvo, da živimo v družbi tveganja ampak tudi napredek medicine, ki vse več ponesrečenih ohranja pri življenju. Populacija, ki je ob tem najbolj prizadeta so osebe med 15 in 40 letom. Petina poškodovanih je med 20 in 29 letom, torej na vrhuncu svojega ustvarjalnega obdobja. Razmerje med spoloma je 80% moških in 20% žensk, vzroki pa so najpogosteje prometne nesreče (40-50%), padci (prevladuje med starejšo populacijo), poškodba na delovnem mestu (35%), poškodbe kolesarjev in pešcev (20%). Osebe po poškodbi glave se posledično srečujejo s različnimi oblikami oviranosti (gibalne, senzorne, emocionalne, družbene,…).

Glede na stopnjo prizadetosti lahko poškodbe razvrstimo na 84% blagih poškodb, 11% zmernih in 5% hudih. V letu 2002 je bilo v Sloveniji registriranih 3850 travmatskih poškodb glave, realna številka pa je po oceni strokovnjakov dvakrat večja, saj velik del poškodovanih ne poišče zdravniške oskrbe. Med tistimi, ki zdravniške pomoči ne poiščejo so najpogosteje ženske, ki doživljajo nasilje.

KARAKTERISITKE TRADICIONALNEGA PROGRAMSKEGA NAČRTOVANJA	KARAKTERISTIKE INDIVIDUALNEGA NAČRTOVANJA
- cilji so usmerjeni na zmanjševanje ali spreminjanje specifičnih negativnih vedenj	- načrt je usmerjen v prihodnost in vsebuje elemente, ki pomembno prispevajo k pridobivanju pozitivnih izkušenj, aktivnosti in življenjskih situacij
- načrt temelji na programih in storitvah, ki pogosto segregirajo in so trenutno dostopne	- načrt zahteva vključevanje v širše socialno okolje posameznika in sodelovanje s pozitivnimi identitetami iz okolja posameznika
- številni cilji so »preoblikovani« tako, da so dosegljivi brez večjih sprememb v strukturi storitve in so zlahka dosegljivi	- nekatere ideje lahko sprva delujejo nerealno in nepraktično, vendar zahtevajo poglavitne spremembe obstoječih vzorcev v obnašanja ponudnikov storitev in oblik financiranja
- načrti uporabnikov so medsebojno primerljivi	- načrt odraža edinstvene interese in kvalitete posameznika ter edinstvene karakteristike in dinamiko življenja v skupnosti
- načrti največkrat ne vključujejo medosebnih odnosov ali družabnega življenja znotraj skupnosti ampak se osredotočajo na razvoj lastnih programov	- načrt poudarja kreativne pristope pri razvoju in poglabljanju medosebnih odnosov in življenja v skupnosti

INDIVIDUALNO NAČRTOVANJE ZA OSEBE PO TEŽKI POŠKODBI GLAVE (*PERSONAL FUTURES PLANNING – PFP*)

Metodo individualnega načrtovanja namenjenega osebam po poškodbi glave so razvili v Centru za raziskovanje in usposabljanje vključevanja v skupnost za osebe po poškodbi glave v New Yorku (*New York Research and Training Center on Community Integration of Individuals with TBI, Mount Sinai Medical Center).*
Posebnost te metode izdelave individualnega načrta je, da se osredotoča tako na sposobnosti, zmožnosti, želje in sanje posameznika/uporabnika kot na iskanje virov pomoči znotraj skupnosti, krepitev odnosov s predstavniki skupnosti in ustvarjanju novih medosebnih odnosov. Pri tem se postopoma oblikuje tim ljudi oz. »krog podpore« iz neposrednega okolja uporabnika, ki se zavežejo k pomoči pri uresničevanju posameznih korakov na poti do cilja.
Orodje, ki ga ta metoda uporablja je »delovni zvezek«, ki uporabniku služi, da načrtuje in razvija svoje ideje ter jih tudi konstantno evalvira. Uporabnik skozi 4 temeljne smeri (oblikovanje podpornega tima, poglabljanje odnosov in ustvarjanje novih, osebnostna rast in realizacija vizije) z odgovarjanjem na posamezna vprašanja ustvari 12 »mentalnih zemljevidov« in s tem načrt prihodnosti, ki deluje v smeri preseganja razdvojenosti med življenjem pred poškodbo in po njej.
Gre torej za metodo dela, ki uporabniku omogoča, da »gre naprej«!

Viri in literatura

Mount, B., Brown, M., Hibbard, M., O'Neil, J. & Riggs, D. (2003). Personal Futures Planning for Individuals with TBI: Facilitator's Manual. 2nd edition. New York: Research and Training Center on Community Integration on Inidividuals with TBI, Mount Sinai Medical Center

Mount, B., Riggs, D., Brown, M., Hibbard, M., Fedor, D., Campbell Korves, M. & Shields, R.W. (2003). Moving On: A personal futures planning workbook for individuals with brain injury. 2nd edition. New York: : Research and Training Center on Community Integration on Inidividuals with TBI, Mount Sinai Medical Center

Zavod za varstvo in rehabilitacijo
po poškodbi glave Zarja
Kunaverjeva 14,
1000 Ljubljana
www.zavod –zarja.si
info@zavod-zarja.si
tel.: 01 500 48 00
fax: 01 500 48 04